

Kv Kråkelyckan 3

Lund RAÄ 73:1

L1988:5459

Skåne län

Arkeologisk undersökning 2019

Linnea Lidh

Titel: Kv Kråkelyckan 3

Författare: Linnea Lidh

Kulturmiljörapport: 2020:2

Omslagsbild: Bild över Kråkelyckan 3 sett från öster, år 1967. Kulturens LB-arkiv. Fotograf Bertil Centerwall.

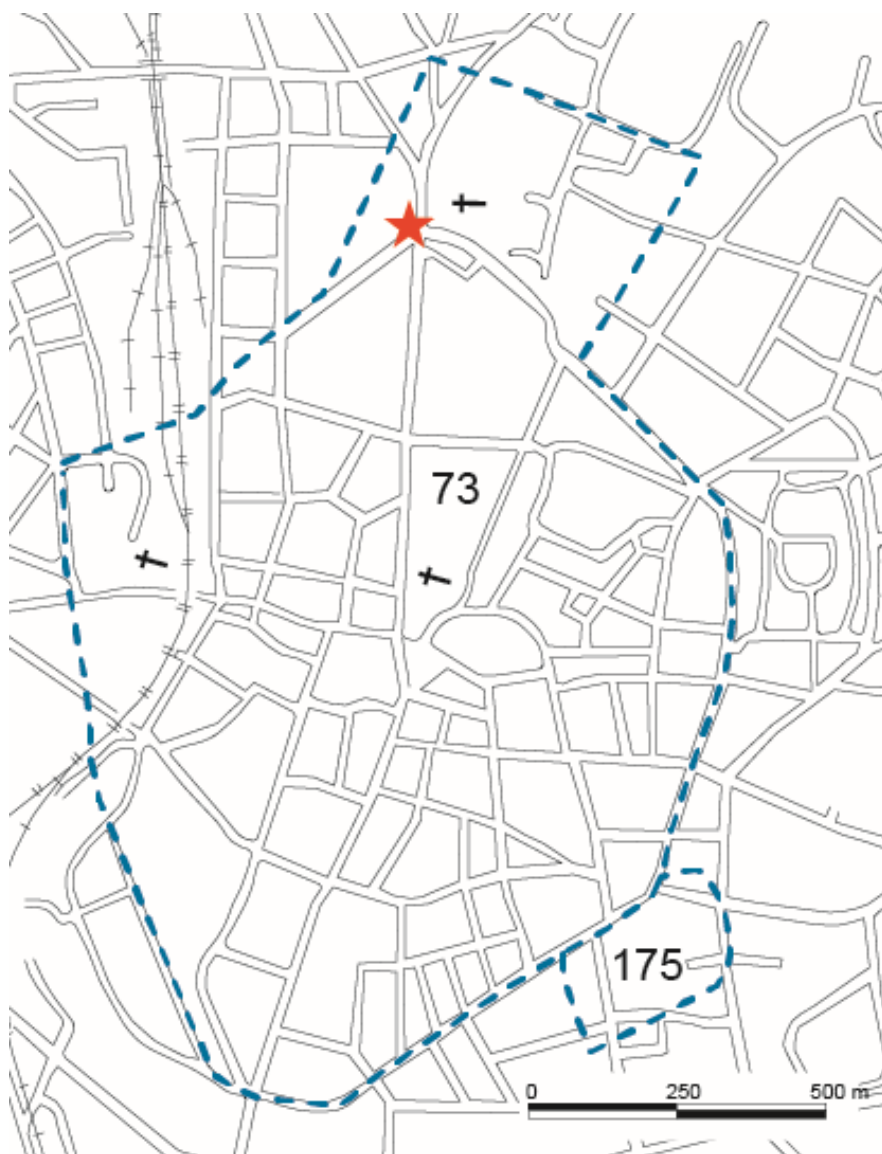
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning.....	2
Fornlämningsmiljö	3
Tidigare arkeologiska iakttagelser	3
Genomförande och resultat.....	4
Kulturlagerstatus	5
Förslag på fortsatta åtgärder	5
Administrativa och tekniska uppgifter.....	6
Referenser	7
Bilagor	8

Sammanfattning

- Med anledning av att Fastighets AB Konviktorium ville ansluta en fettavskiljare samt flytta trappan vid entrén gjordes en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning (proj. nr. A_2019_0071), enligt länsstyrelsens beslut (Dnr. 431-15182-2019).
- Platsen för schaktningsarbetet var norr om Lunds medeltida stadsområde, strax nordväst om Norreport utanför stadens gamla vall och vallgrav. Äldre kartmaterial visar att kvarteret länge haft ungefär samma gränser och bestått av uppodlad mark in på 1800-talet.
- Undersökningen visar på att det ligger ett större utjämningslager på fastigheten under bärlagren, som möjligen kan relateras till att marken i området sluttar. Två eventuella tidigare markhorisonter kunde skönjas samt ett tjockt lager odlingsjord ner till moränen.

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämning 73:1, med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

Med anledning av att Fastighets AB Konviktorium ville ansluta en fettavskiljare samt flytta trappan vid entrén gjordes en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning (proj. nr. A_2019_0071), enligt länsstyrelsens beslut (Dnr. 431-15182-2019). Platsen för schaktningsarbetet var norr om Lunds medeltida stadsområde, strax nordväst om Norreport.

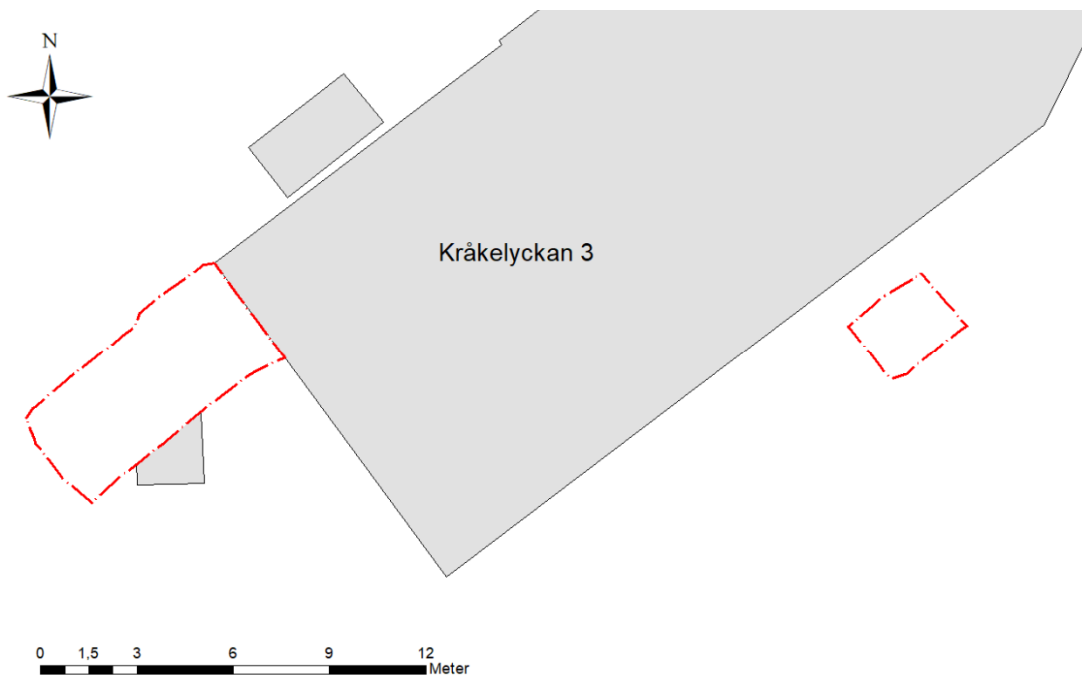
Fornlämningsmiljö

Fastigheten ligger inom den allra nordligaste delen av fornlämning Lund 73:1, men strax utanför Lunds medeltida stad. Söder om kvarteret Kråkelyckan mynnade Bredgatan ut i en öppning i den forna stadsvallen, Norreport. Stadsvallen och vallgraven har troligen byggts under 1300-talet, enligt vissa skriftliga källor kan de vara ännu äldre. Norreport, även kallad S:t Olofs port eller Bredgateport, fungerade från och med år 1662 till 1811, tillsammans med stadsvallarna, som tullgräns i norr för lanttullen, införd av den svenska administrationen. Ett tullhus byggdes utanför den gamla porten vid sydöstra hörnet av kvarteret Kråkelyckan och platsens namn ändrades efterhand till Norrtull. Mot kvarteret i öster framför nuvarande Allhelgonakyrkan kan S:t Olofs medeltida kyrka ha varit belägen. Kyrkan har inte påträffats, endast gravar som förmodligen tillhör densamma (Lundberg 1995). När Allhelgonakyrkan invigdes år 1891 vidgades även den forna Vallgatan som nu fick namnet Sankt Laurentiigatan för att passa in i den nya stadsbilden (Bevaringskommittén 1981:21). Kvarteret Kråkelyckan har haft ungefär samma gränser så långt kartmaterialet kan gå tillbaka. Då var kvarteret en lycka och redan år 1676 ser marken ut att vara uppodlad jord. År 1874 överläts en del av marken så att en villa kunde uppföras. Ägaren av marken från år 1885 utformade trädgården som en del av Småland och lät därför hämta stora mängder torv, sten och mager jord till kvarteret (Bevaringskommittén 1991:33).

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Det har tidigare gjorts ett flertal arkeologiska iakttagelser i området, här följer ett urval hämtade från Kulturens LA-arkiv:

År:	Fastighet och iakttagelser:
1995	Vid en schaktningsövervakning på Kråkelyckan 7 framkom ett skikt med kullersten ca 0,60 m under marknivå som tolkades som en äldre gatubeläggning. Även en bit av en nordsydligt gående mur framkom, som dock troligen uppförts sent 1800-tal eller 1900-tal. Inga kulturlager påträffades förutom torr och myllad jord (Rönn 1995:2f).
2015	Vid schaktning i Sankt Laurentiigatan framkom vallgraven i två faser centralt på gatans norra trottoar. En broläggning av trä och sten kunde dokumenteras över den yngre fasen av vallgraven (Guldåker 2017:33).

Figur 2. Schaktöversikt. Schakten markerade i rött.

Genomförande och resultat

Ett större schakt grävdes för fettavskiljaren på sydvästra sidan av byggnaden där schaktet skulle gå 5 m ut från fasaden med en bredd på 1,50 m. Då en dräneringsledning och äldre rörschakt låg i vägen för där schaktet var tänkt att gå blev det nödvändigt att gräva ytterligare 2 m till ut från fasaden (se bilaga 1). Schaktet blev totalt 7,90 m långt, 3 m brett i marknivå och 1,50 m i botten. Schaktet blev 3 m som djupast. Moränen framkom på ett djup av 1,80 m.

Först togs 0,10 m bärlager av grus och asfalt bort som det översta skiktet. Under asfalten låg ett 0,30 m tjockt lager sand som bärlager. Under detta framkom ett tjockt brungrått lager innehållande tegelkross, tegelbrockor, träkol, koks och glas ner till ett djup av 0,80 m (se bilaga 3). Detta lager tolkas som ett yngre utjämningslager som möjligen tillförts för att jämna ut den sluttande terrängen. I detta lager framkom en yngre nedgrävning som fortsatte åt sydöst och innehöll en del lerkladdar av gul morän.

Under utjämningslagret kom först ett ca 0,10 m tjockt grusigt sedimenterat lager och sedan ett 0,10 m tjockt svart grusigt sedimenterat lager, innehållande träkol. Möjligen är detta två äldre markhorisonter som verkar tunnar ut åt sydöst. Från ett djup av 1 m ner till moränen bestod massorna av ett brungrått siltigt lager som kändes magert och urlakat och infiltrerades i moränen under. Lagret innehöll tegelkross och träkol och en del djurben och tolkas som ett äldre odlingslager.

Den gamla gjutna trappan vid entrén togs bort för att bereda för en ny trappa. Schaktet blev en sluttning från gatunivå ner till entrédörren som ligger nästan 1 m under nivån för trottoaren. Ytan uppmättes till 2 × 3 m (se bilaga 2). Omkring 0,20 m bärlager och yngre massor schaktades bort. Här framkom mest sand och grus som varit grunden för trappan men även en smal bit intakta kulturlager utåt trottoaren.

Lagerföljden i den sektion som rensades fram var den samma som inne på gården. Dock var det översta utjämningslagret mycket tunnare här än i schaktet inne på gården. I odlingslagret framkom en skärva keramik av typen yngre rödgods (se bilaga 5).

Kulturlagerstatus

Undersökningen visar på att det tidigare har grävts för ledningar och dränering på fastigheten. De kulturlager som gick att urskilja i sektionerna framkom i båda schakten men kändes magra och urlakade. Marken där fastigheten ligger tycks ha varit obebyggd under lång tid och har fungerat som odlingsmark in på 1800-talet, vilket kan stödjas av de få lagerskikten som går att skönja i sektionerna. Statusen på kulturlagren bedöms som intakta men urlakade.

Förslag på fortsatta åtgärder

Undersökningen är avslutad, inga ytterligare arkeologiska åtgärder krävs.

Figur 3. Bild över schaktet med fettavskiljaren på plats.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens dnr	431-15182-2019
Fornlämningsnr	RAÄ Lund 73:1
Lämn.nr	L1988:5459
Kulturens projektnr	A_2019_0071
Trakt/kvarter/fastighet	Kråkelyckan 3
Socken	Lunds stad
Kommun	Lund
Län	Skåne
Typ av exploatering	Installation av fettavskiljare och ny trappa
Uppdragsgivare	Fastighets Ab Konviktorium
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Linnea Lidh
Övrig personal	-
Fältarbetstid	2019-12-11 – 2019-12-18
Fälttid, arkeolog, tim	12 h
Fälttid, maskin, tim	-
Yta, m²	31,2 m ²
Kubik, m³	53,3 m ³
Schaktmeter, m	-
Fyndmaterial	KM97516:1. Fyndet förvaras efter fyndfördelning på Kulturens magasin Diabasen.
Ritning, dokumentation	2 st A3 ritfilm: 1 sektionsritning skala 1:20, 1 planritning skala 1:100, Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS
Foto	2 digitala fotografier
Analyser	-
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen Kv Kråkelyckan 3

Referenser

Bevaringskommittén. 1981. Lunds stadskärna. Bevaringsprogram Clemens och Drottens rotar. Lund.

Bevaringskommittén. 1991. Lund utanför vallarna, del I. Bevaringsprogram. Lund

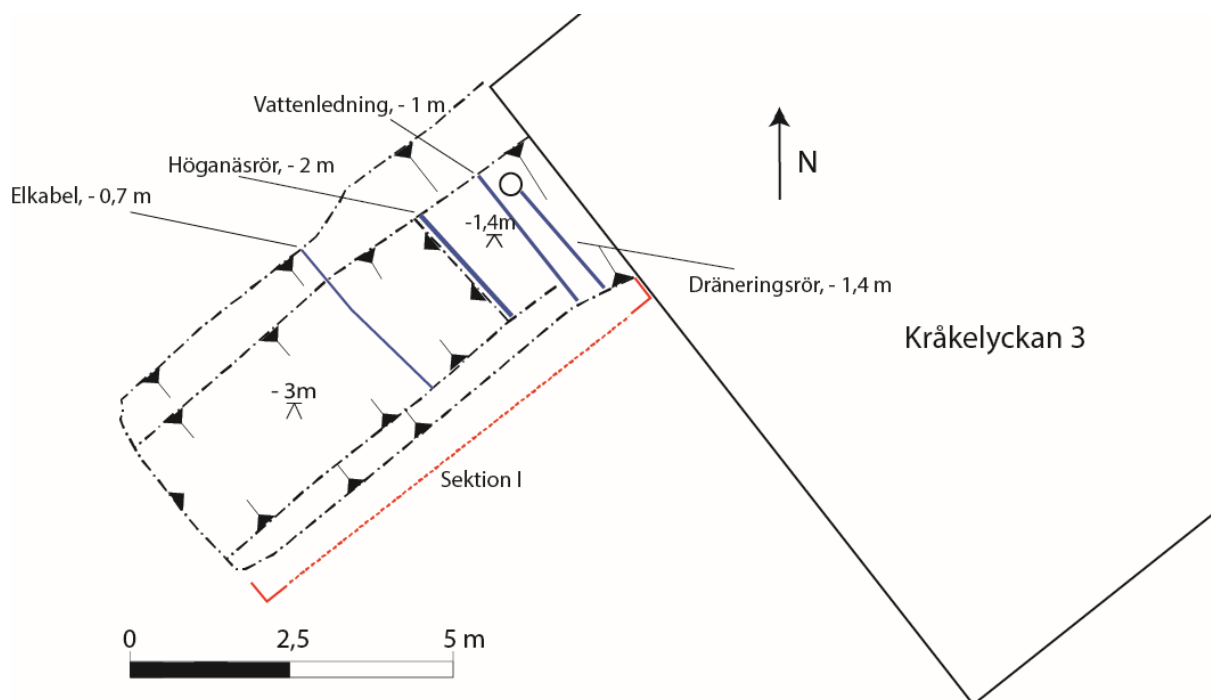
Guldåker, A. 2017. Clemenstorget, Sankt Laurentiigatan, Bredgatan och Norra Vallgatan. Arkeologisk förundersökning 2015. *Kulturmiljörapport 2017:4*.

Lundberg, A. 1995. Norrtull, Lund. Arkeologisk förundersökning 1995. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund*, nr 18.

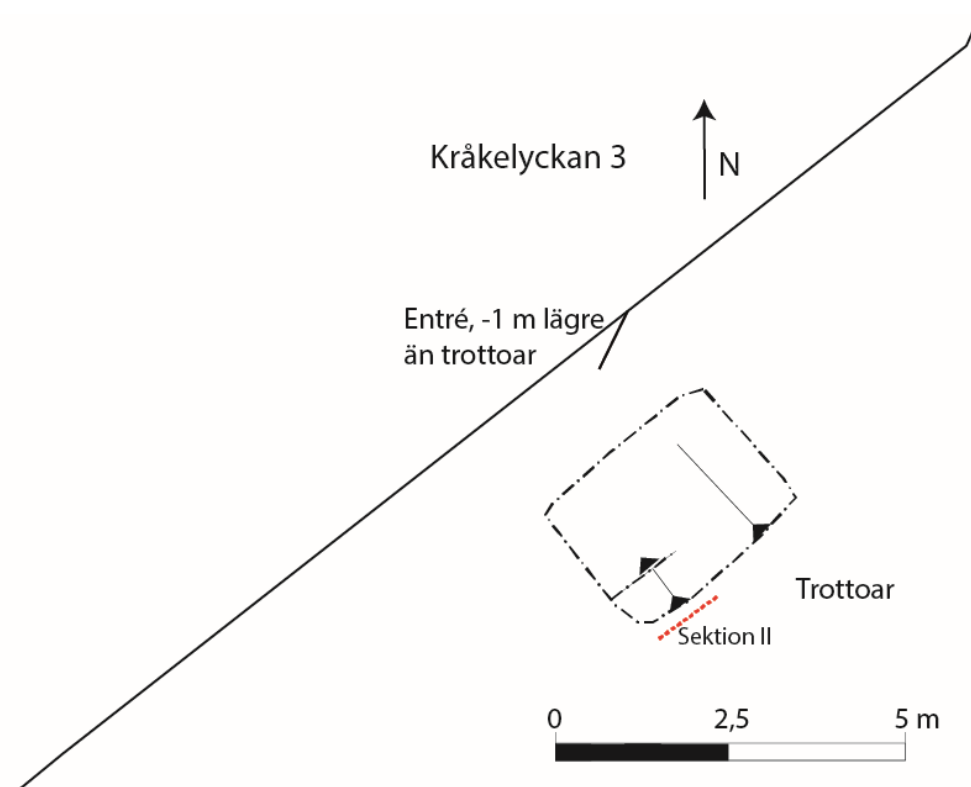
Rönn, V. 1995. Kv Kråkelyckan 7 – Bredgatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 1995. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund*, nr 26.

Bilagor

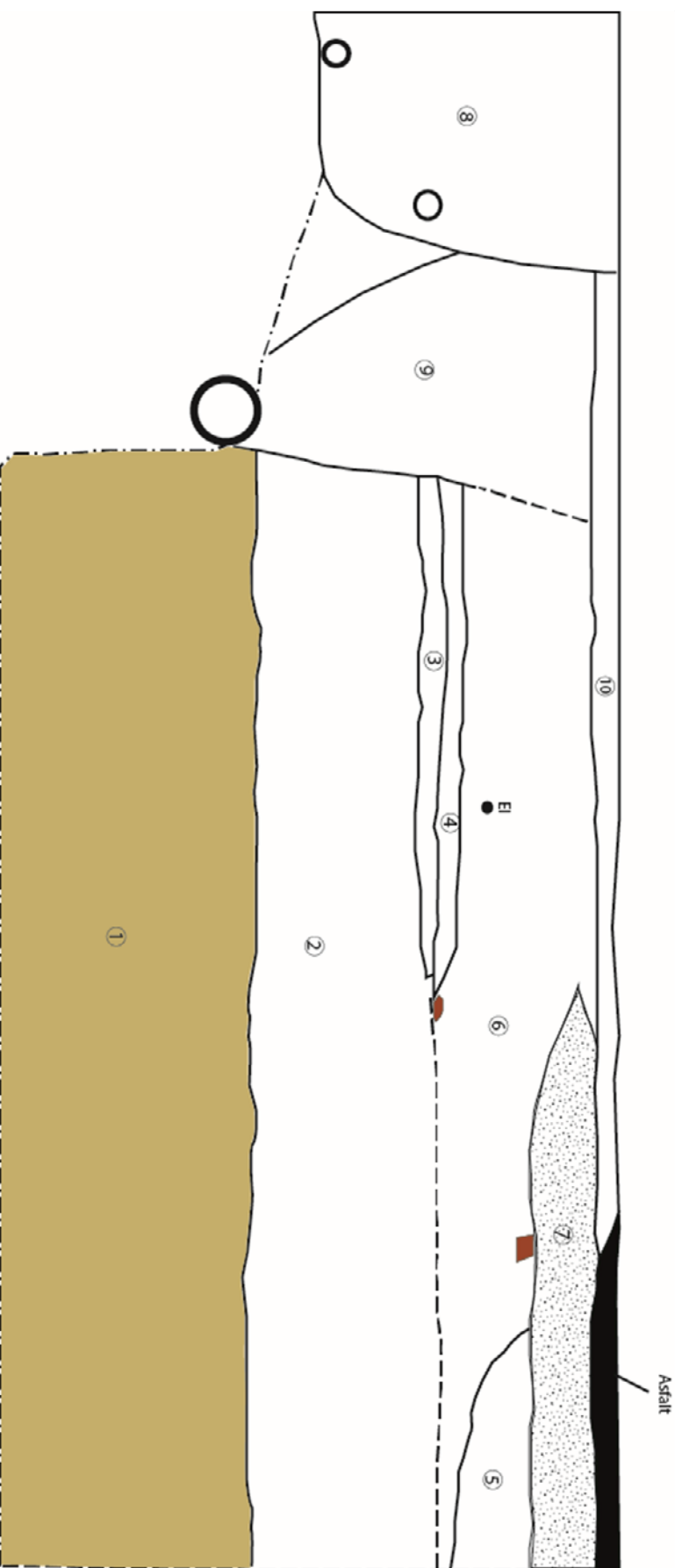
Plan- och sektionsritningar

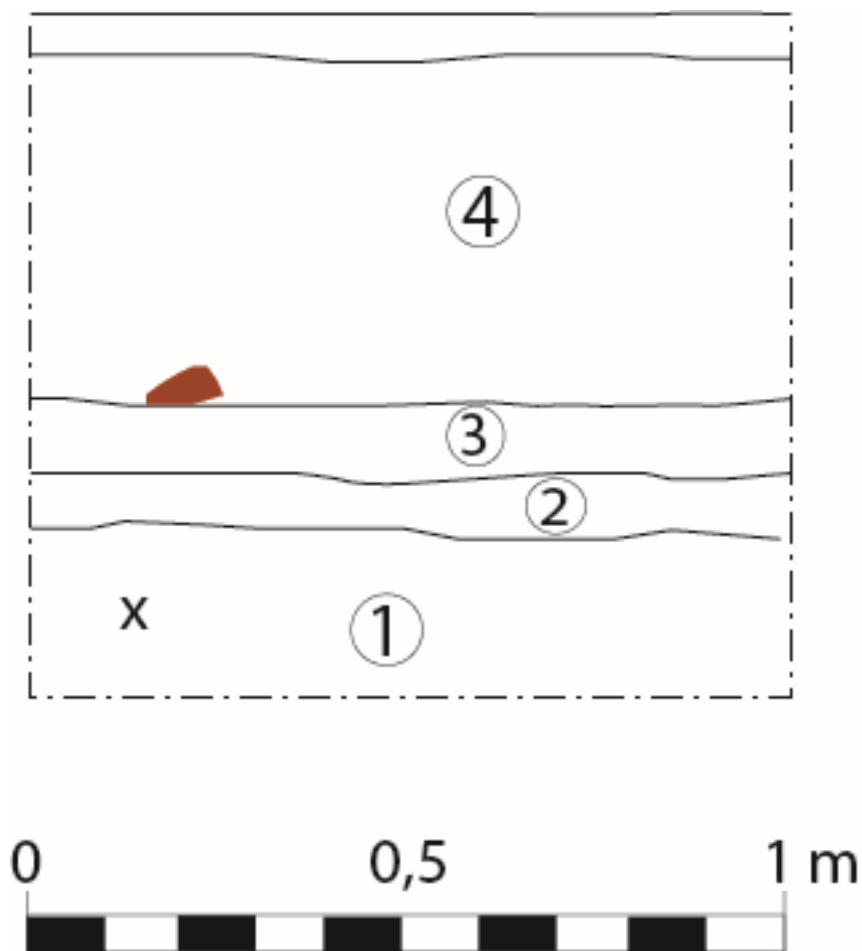
Bilaga 1. Planritning över schakt 1, med placering för sektion I.

Bilaga 2. Planritning över schakt 2, med placering för sektion II.

Bilaga 3. Sektion I, sett mot sydost. 1) Gul moränlera. 2) Brungrå, silt, något porös, mager och urlakad. Innehåller träkol, tegelcross, kalkprickar, enstaka bränd lera och djurben. Infiltrerades med moränen i botten. Möjligen äldre odlingsjord. 3) Svart sandgrus, lucker och något sedimenterad. Innehåller träkol och ev. eldad koks. 4) Gulgrå sandgrus, luckert och sedimenterat. Innehåller enstaka bränd lera. Tolkas som en tidigare markhorisont. 5) Brungrå till gul. Omrörda massor blandat med gul moränlera. Tolkas som en tidigare markhorisont. 6) Brungrå silt, sandigt och något lucker och fet. Innehåller lerkladdar, tegelcross, tegelbrockor, träkol, koks, glas. Troligen utjämningslager. 7) Bärlager av sand. 8) Grus i schakt för dränering. 9) Omrörda massor i schakt för höganäsrör. 10) Singelgrus.

Bilaga 4. Sektion II, sett mot sydost. "X" markerar var keramik skärvan av typen yngre rödgods hittades. 1) Brungrå, silt, något fet, träkolsprickar. Tolkas som odlingslager. 2) Grå/svart, silt, sand, något porös, innehåller mycket träkol. Möjlig äldre markhorisont. 3) Gulgrått, sandigt, luckert, sedimenterat. Möjlig äldre markhorisont. 4) Brungrått, silt. Innehåller träkol, kalkprickar, tegelbrockor, glas. Tolkas som ett yngre utjämningslager.

Fyndlista

KM97516:1

Kråkelyckan 3, Lund, U s 2019

Fyndnr.	Kontext	Material	Sakord	Formtyp	Undertyp	Del	Antal	Vikt, g.
1	1	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	buk	1	2

Bilaga 5. Fynd.

2020

- 2020:1 Kv Kulturen 18, fornlämning Lund 73:1, Lund stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2019. Linnea Lidh.
- 2020:2 Kv Kråkelyckan 3, fornlämning Lund 73:1, Lund stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2019. Linnea Lidh.